

Пролог

5 вересня 1998 року

Небо було рожеве. А це краще за червоне — так постановила Ель, коли нас знову почав пробирати страх. Дідо завжди нам казав: «Небо на ніч червоніє — то моряк собі радіє; як зрання червоним грає — то моряк біди чекає». А дідо — колишній моряк. Вітер був холодний і дедалі холоднішав. Обличчя Ель покреслили сльози, пальці сіпались. Я сама не могла вгамувати дрижу.

Ми трималися за руки і йшли за запахом, аж поки всі вулиці й алеї з високими велелюдними будинками не злилися в єдиний зловісний, темний дім, де вбивці дітей жили, чаїлися і стерегли. Та ми нікого не бачили. Нікого не чули. Наче знов опинились у Задзеркаллі. У безпеці й у страху. Мінявся тільки запах лиману — він дужчав, ближчав.

Гавань — мастило, паливо, метал і сіль. Мартини вже попрокидалися, кричали, мов молоді півники. Ми зупинилися при дерев'яному складі, обідраному і почорнілому від вологи. Перед ним — кран із гаком, що бовтався на поіржавілих ланцюгах, і кам'яний укіс, що стрімко зникав під водою.

Приплив. Єдиний годящий час для виходу у відкрите море.

Ель усе міцніше стискала мені руку, і ми вдивлялися в усі ці гойдливі круглі буї і довгі понтони. Бачили яхти,

білі й гладенькі, з деренькучими металевими щоглами. І далі, за лиманом, — танкер на обрії. Та все це нам було непотрібне. Ми не за цим усім сюди прийшли.

Я порилася в рюкзак, знайшла мамину пудреницю. Взялася витирати спонжиком щоки Ель.

— У тебе очі геть червоні, — прошепотіла я, поки вона вдавала, що їй не боляче.

— А в тебе досі кров іде, — прошепотіла вона у відповідь голосом, хрипкішим за мій, хоч кричала я більше.

— І що ж тут роблять дві дівулі о такій годині ночі, га?

Від його ліхтарика я примружилась, та коли придивилася — чоловік був точно таким, як його описувала мама: груба шкіра, прогалини між зубів, біла густа борода. Старий морський вовк.

— Мене звати Елліс, — сказала Ель.

Я відчула, як кінчики її нігтів упиваються мені в пальці, та її голос був спокійний, мов води цієї гавані.

— А це моя сестра-близнючка Катріона.

— Та ну?

Тоді він підійшов ближче, і, коли похитнувся, я вчула запах рому. Серце забилося швидше. Я розправила плечі.

— Ми хочемо в команду на Піратський корабель.

Світло від ліхтарика застрибало запаморочливими білими колами, від чого очі в мене прищулились і засльозилися. А тоді він мовив лайливе слово (з лексикону діда, але не з улюблених) і став від нас задкувати — очі розчахнуті, мов у тих масок гребо з Кот-д'Івуару, що були в дідових енциклопедіях.

— Стійте на місці, гаразд? Не йдіть нікуди. Гаразд?

— Так, а корабель скоро буде? — спробувала крикнути Ель, коли він зник у тіні складського приміщення.

Ми почули, як двері з рипінням розчахнулися й затраснулись, а потім Ель обернулася до мене, видала задушливий хрип і відпустила руку.

— Ой, ні! Джемпер. Ми забули зняти з тебе джемпер!

Раптом я відчула дещо гірше, ніж просто переляк. Наче я плавала десь на глибині в холодній чорній воді, а тоді мене дістали й витягли на поверхню, та я все не могла згадати, як дихати. Впустила рюкзак на землю, стягнула із себе пальто, і хоч усе тіло боліло, хоч пальці Ель щипали й шкрябали шкіру, я зняла через голову джемпер і кинула його на кам'янисту землю, наче він кишів павуками. І почула від нього запах — кислий і теплий.

— Що з цим робитимемо? — спитала Ель уже не спокійним і не тихим голосом. — Він повернеться. Він зараз повернеться!

Вона забігла за склад, підібрала зламане швартове кільце, вкрите пластівцями іржі. Ми обв'язали навколо нього рукави джемпера, затягнули морські вузли — руки холодні, зуби цокотять, — тоді побігли назад до брижуватої води поза гаванню і закинули його якнайдалі. Джемпер голосно плюхнув. Поки ми прибігли назад до кам'яного укусу, то захекались і так силилися стримати плач, що горлом знов ішов задушливий хрип.

Коли раптом вітер змінив напрямок, відштовхнув нас від берега, мені здалося, мов я знову вчула запах крові, кислий і темний. Та солоне море, як і стискання руки Ель, виявилось сильнішим.

— Мудрий моряк ніколи не виходить із порту по п'ятницях, — прошепотіла я.

Ель до болю зчепила мені пальці.

— Зараз уже субота, дуриndo.

Та я знала, що вона так само налякана. Знала, що вона міркує, чи не запізно вже відступати.

— Ель, з нами все буде добре?

Ми задивилися в далечінь — поза лиман, поза острів Інчкіт і той танкер на обрії. Тремтіли, усе трималися за руки, стояли так близько, що чули серцебиття одна одної,

а червоне небо насувалося тим часом із Північного моря, ширилося, мов синець. Ель не дивилася на мене, доки заграва не наповзла на хвилеріз.

А тоді вона всміхнулася. Широка жаска усмішка — я знала, що сестра хотіла так усміхатися ще на тих нескінченних безлюдних вулицях. Ель не вгавала навіть тоді, як ми зачули перший двигун, першу сирену. Чи коли двері складу знову зі скрипом прочинилися й затраснулися.

Вона усміхалася, усміхалася й усміхалася.

— Ми ніколи одна одну не покинемо. Нумо, кажи!

Кроки хрупали все ближче. Ще одна лайка, вже гучніша. Стільки світла, що ми геть не бачимо лиман. Тільки одна одну.

— Ми одна одну не покинемо, — прошепотіла я.

Вона ще дужче стисла мені руку, і я сковтнула слину, дивлячись, як усміх тоншає, темнішає, а тоді зникає.

— Ніколи, аж до смерті.

— З вами все буде гаразд, — сказав чоловік, тільки вже не старий морський вовк.

Жінка з добрими очима і тьмянішим ліхтарем стала між нами, простягнула вільну руку.

— Тепер усе буде гаразд.

* * *

Того дня почалося наше друге життя.

ЧАСТИНА ПЕРША

Розділ 1

Мене не було поруч, коли сестра померла. Росс телефонував. Лишив близько дюжини повідомлень на голосовій пошті, поки я їх прослухала, і кожне — розпачливіше за попереднє. Соромно зізнатися, що я завжди спершу слухала його голос, такий знайомий і забутий, він майже не змінився, і лише потім чула слова.

Я дивлюся телевізійні новини в терміналі 4 Аеропорту Джона Кеннеді під час семигодинної зупинки між рейсами, яка видає мені здоровий глузд. Аж тоді доводиться ввімкнути ноутбук і подивитися самій. Сидячи на високому стільці в галасливій і надто світлій забігайлівці «Шейкшек», забувши про свій чизбургер, я прогортаю перші три звіти на новинній сторінці «Бі-бі-сі Шотландія», у розділі «Единбург, Файф та Іст». Певно, мені має бути так само соромно за те, що першим я там бачу Росса. Навіть іще до чорного заголовка: **«Росте занепокоєння долею жінки, яка зникла в порту Літа»**.

Під вищим фото напис: «День перший, 3 квітня», — але на світліні вже ніч. Росс крокує низькою кам'яною стіною поруч із лиманом, між двома сріблястими ліхтарями, що відкидають круглі пласкі плями світла. Хоч обличчя його повернуте геть від об'єктива, таку тривогу ні з чим не сплутаєш: плечі високо підняті, руки зчеплені в кулаки. Фотограф упіймав яскраві фари синьо-помаранчевого

рятувального човна, що саме повертався до берега. Росс стоїть обличчям до нього і до крижаної лютої хвилі, що розбивається об край пірса. Невдовзі після її зникнення розпочався шторм — це Росс повторював не в одному, а в кількох повідомленнях, наче я не відповідаю тільки через те, що не знаю цього жахливого додаткового факту.

Мені знадобляться ще два келихи «мерло» в темнішому, тихішому барі, на достатній від «Шейк-шек» відстані, щоб я змогла запустити перше відео. «День другий, 4 квітня». І навіть тоді, коли на екрані виринає фото Ель (сестра сміється, голова закинута назад у позі, яку вона сама завжди називала «Наче, бляха, незаймана», шовкова прозора блуза, срібно-біляве волосся в зачісці «боб»), я здригаюся, тисну паузу, заплющую очі. Майже машинально запускаю пальці у своє скуйовджене задовге волосся. Допиваю вино, замовляю третій келих, і офіціант, що мені його приносить, так довго і пильно вдивляється в екран ноутбука, що я вже думаю, чи не вхопив його інсульт. А тоді, ясна річ, здогадуюся. Такі речі інколи забуваєш — дивина просто. Факти з життя, що колись були природними, мов дихання. Офіціант гадає, що дивиться на мою фотографію. А під нею слова: «Елліс Мак-Олі — мертва чи жива?»

Я виймаю з вух навушники.

— Моя сестра-близнючка.

— Мені шкода, мем, — каже він із мегаватовою усмішкою, таким тоном, наче ніколи в житті ні за чим не шкодував. Ці постійні всміхання й «мемкання» мене виснажують, від них я нерозсудливо западаю в лютю. Це єдиний звичай в Америці, за яким я не сумуватиму, і через те ще дужче втомлююся, ще дужче ятрюся. Згадую свій багатоквартирний будинок на Пасифік-авеню. Гарячий божевільний цирк на дощатому променаді й пляжі Масл-біч. Гарячі божевільні ночі з танцями в підвальних клубах, де

стіни спливають потом. Прохолодний бірюзовий спокій океану. Океану, який я люблю.

Я роблю ще один великий ковток вина, вставляю навушники і натискаю кнопку відтворення. Після фотографії Ель виникає репортерка: молода і щира, певно, років двадцяти, волосся навіжено хвиськає навколо голови.

«Уранці третього квітня тридцятиоднорічна Елліс Мак-Олі, мешканка Літа, вийшла в море з цього яхт-клубу, що в гавані Грентон на Фірт-ов-Форт, і відтоді її більше не бачили».

Я здригаюсь, коли камера відсувається від яхт-клубу на широкий план, виявляючи далеку залізницю і автомобільні мости в Квінзферрі на заході, тоді веде назад на схід, до скель Ерлзферрі й Норт-Бервіка. Між ними — сірий лиман і низьке пасмо пагорбів у Кінггорні й Бьорнтісленді. Потім — назад до гавані з її гойдливими круглими буями, довгими понтонами і білими яхтами з деренькучими металевими щоглами. Низький кам'яний укіс, що спускається у воду. Інший кран. Складу немає.

Як же я не збагнула раніше, що це та сама гавань — місце, про яке я вже десятиліттями не згадувала, — проте ось воно, майже не змінилося. Шию зсудомило морозом. Страх, який мені хотілося досліджувати не більше, ніж всі ті думки, що ширяли в голові з тих пір, як голосові повідомлення почали сповнювати мою скриньку. Я знову тягнуся по вино, відчуваючи полегкість, коли замість гавані на екрані виникають архівні кадри з рятувальними човнами і гелікоптерами.

«На сполох забили, коли міз¹ Мак-Олі не повернулася до яхт-клубу “Роял форт”. Пізніше було встановлено, що того ж дня вона не дісталася гаданого пункту

---

¹ Нейтральне звертання до жінки в англomовних країнах, яке не виказує її сімейний статус.

призначення в Анструтері. До пошуку також долучилися берегова охорона і Королівська національна спілка рятувальних човнів, але їхнім зусиллям суттєво перешкоджають погані погодні умови».

Чоловік пикатий, майже полисілий, серйозний, як і репортерка, проте з блиском в очах, наче він цю серйозність удає. Вдивляється в камеру, схрестивши руки на грудях. Під його завеликим черевом: «Джеймс Петон, береговий рятувальник Її Величності, координатор рятувальних операцій м. Абердин».

«Ми знаємо, що міз Мак-Олі була досвідченим мореплавцем...»

«Та невже», — думаю я.

«...але, зважаючи на середню швидкість вітру в лима-ні вранці третього квітня, ми виснуємо, що жінка зникла приблизно за шість годин до того, як забили на сполох».

Він замовкає, і хоч його знімають тільки по пояс, я здогадуюсь, що чоловік розставив ноги, мов стрілок. Хіба що плечима не стенає.

«Протягом останніх трьох діб температура в затоці не піднімалася вище від семи градусів за Цельсієм. За таких умов у воді людина живе не більше трьох годин».

«Козел», — думаю я. Голосом Ель.

Камера розвертається до репортерки, яка так само вдає, що не переймається своєю зіпсутою зачіскою. «Наразі, під кінець другої доби пошуків і за дедалі гірших умов, надія на повернення Елліс Мак-Олі цілою та неушкодженою швидко згасає».

Екран заповняє фотографія Ель і Росса з якогось відпочинку — суцільна засмага й білі зуби. Він закинув руку їй на плече, вона похилилася до нього, злегка випнула підборіддя, ось-ось засміється. Я розумію, чому репортаж був такий чіпкий та розлогий. Вони гарні. Дивляться одне на одного, мов спрагли й задоволені водно-

час. Від цієї інтимності мені стає не по собі, вино в шлунку кисліє.

Я беру телефон, відкриваю застосунок з погодою. Единбург так само на другому місці після лос-анджелесівського району Веніс. Я довго не загадуюсь, чому так. Шість градусів і сильний дощ. Визираю у вікно, в темряву, дивлюся на довгі білі лінії посадкових вогнів.

У Великобританії ще й шостої ранку немає, а вже з'явилося нове відео: «День третій, 5 квітня». Я його не дивлюся. Знаю, що нічого не змінилося. Знаю, що її так і не знайшли. Знаю, що зараз, на відміну від учора, уже й ніхто не сподівається. Унизу — ще одна фотографія, зроблена, якщо вірити підпису, менше двох годин тому. «Лікар, чоловік зниклої жінки з Літа, втрачає надію». Від фотографії мені перехоплює дух. На нього боляче дивитись. Кому завгодно було би боляче на нього дивитись. Росс сидить навпочіпки під низькою стіною, коліна задерті до підборіддя, руки зчеплені на потилиці, лікті стиснуті й виставлені вперед, мов щит. Поруч із ним стоїть чоловік у довгому анораку і, очевидно, щось говорить, але Росс на те не зважає. Натомість дивиться на лиман, рот у нього роззявлений, зуби вишкірені в гримасі відчаю і жаского горя — я майже його чую.

Із надто голосним ляском я закриваю ноутбук. Допиваю вино, а люди вже обертаються в мій бік. Рука тремтить, в очах пече. Попереду бовваніють довгі години між Нью-Йорком і Единбургом, та водночас їх буде замало. Я не хочу повертатися. Усе б віддала, *усе*, щоб ніколи, ніколи більше туди не повертатися.

Я встаю, щоб піти до іншого бару, мені вже несила терпіти цього «мемкального» офіціанта. Хапаю ноутбук, сумку, кидаю на стіл двадцятку. Кепсько тримаю рівновагу, вихляючи між столиками. Певно, треба було таки з'їсти той бургер. Але байдуже. Усе це нічого не важить.

Люди досі на мене витріщаються, і я гадаю, чи не вимовила цього вголос, а тоді розумію, що насправді хитаю головою. Бо я мушу вірити. Мушу вірити в те, що нічого не змінилося. Що весь цей страх і трепетний жах нічого не значать. Я думаю про Единбург, про Літ, про той будинок із плаского каменю і з георгіанськими ажурними вікнами, що стоїть на Вестерик-роуд. Думаю про рідкозубий дідів посміх, і від цього паніка трохи вгасає. «Та воно й дірки від бублика не вартє, тютічко».

Мене не було в Единбурзі, коли сестра померла. Мене не було ані в Аеропорту Лос-Анджелеса, ані в Аеропорту Джона Кеннеді. Не було навіть на балконі моєї каліфорнійської квартири, і я не дивилася на океан, і не пила вино «Зінфандел», і не вдавала, що перебуваю саме там, де завжди хотіла бути.

Мене ніде не було, коли сестра померла.

Бо вона жива.

Розділ 2

Я стою на тротуарі, поки автобус не зникає перевальцем геть з очей. Чи то застосунок на телефоні розладнався, чи справді розпогодилося: зараз холодно, сонячно, на небі ані хмаринки. Вітер з міста пронизливий і кусючий (дим, двоповерхові автобуси, пивоварні, сморід вугілля). Я чую запах моря. Усе змінилось, і нічого не змінилось. Будинки — ті самі, дорога — та сама, і мінімаркет «Вестерикська крамниця Колкагунів» на цокольному поверсі — там, де він був завжди. Раптовий і вже холодніший порив вітру здуває мені з шиї волосся, приносить ще одну порцію кисло-солоного морського смаку. Певно, море теж холодне. Я намагаюся не думати про того самовпевненого стрілка з новинного ролику. Він набагато холодніший.

Помалу оглядаю будинок № 36 на Вестерик-роуд. Металеві ворота ті самі. Підстрижений високий живопліт із жовтими вкрапленнями і стежка, що навпіл ділить рівний моріжок. Мені не треба підводити погляд, щоб пересвідчитись — похмура симетрія сірої личкувальної цегли і високих ажурних георгіанських вікон теж та сама. Дві бокові кам'яні стіни з білими балюстрадами з шамотної глини і червоні дерев'яні двері, що виходять на криті хідники обіч будинку.

Зненацька завмираю, тоді різко озираюся. Нікого. Але відчуття, що там таки хтось був, таке сильне, що я роблю крок уперед. Серце б'ється дуже швидко. Дивлюся через дорогу на квартал житлових будинків із червоного пісковикку, який ми з Ель колись називали Пряничним курником. Ці вузькі будівлі, охайні білі склепіння і віконні горщики, повні фіалок і петуній, — повна протилежність погрозливому сірому дому, який завжди стояв навпроти. Відчуття, що за мною стежать, що мене *роздивляються*, посилюється. Волосся на потилиці стає дибки. «Припини».

Я знову повертаюся до номера 36, відчиняю ворота, іду стежкою, піднімаюся чотирма кам'яними сходинками і бачу червону металеву скребачку для взуття, останню червону сходинку і величезні червоні двері. Вони розчинені навстіж. Якось я спитала в мами, чому ніхто не називає наш дім «Червоним будинком», а вона кліпнула очима і подивилася на мене тим поглядом «От дурне дівчисько». Інколи я тільки той погляд і згадую, як про неї думаю.

«Це Дзеркальний будинок. Точно як ви з Елліс. Точно як Задзеркалля».

Може, колись тут справді панувала ця немилосердна симетрія між мною та Ель (навіть не «може» — я знаю, що так і було), але ніщо не вічне. Я поштовхом прочиняю двері й заходжу в передпокій. Чорно-біла плитка, укладена «шахівницею». Темні дубові панелі на багряних стінах.

Усе наче намагається мені довести, що я помиляюся. Заплющую очі й одразу чую важкий ляск і стук, з яким засувається засув. Спалах чорної темряви. «Тікай». Але коли я розвертаюся, двері так само прочинені, такі ж теплі від сонячних променів. «Припини».

Я повертаю латунну ручку на других дверях, ловлю в них своє широкооке віддзеркалення, а тоді потрапляю до внутрішньої частини передпокою, у звивисту тінь від сходів. Старого килима немає, на його місці — блискучий паркет. Сонце пронизує віялове вікно над дверима, і я враз бачу, як сиджу, схрестивши ноги, в тому світловому списі, читаю дідові енциклопедії, килим дере мені шкіру, мов канцелярськими кнопками.

Стіни в передпокої повні декоративних тарілок, маленьких і великих, із зубчастими чи позолоченими краями: в'юрки, ластівки, вільшанки мостяться на зелених, голих, засніжених гілочках. Високий дубовий столик для телефона і підлоговий годинник стоять там, де й завжди, обабіч дверей до вітальні. Хоч це видається малоймовірним — надто дивним майже двадцять років по тому, — та вони й досі стоять там на варті. Запах той самий, абсолютно не змінився: стара деревина, старі спогади. Мою недовіру підважують полегкість, якої я геть не очікувала, і зніяковіння, яке виникло ще до того. І коли я роблю довгий глибокий вдих, щось усередині розтискається і вивільняється. Воно досі трохи подібне до страху — крихке і з гострими краями. Але до того ж воно тепле. Глибоке, мов океан. І в ньому — сподівання. Завелика частина мене радіє, що зрештою я знову сюди повернулася. Радіє, що все тут точно, неймовірно, незбагненно таке саме, як і колись давно.

Я повертаю на кухню, немов цей будинок і досі належить мені, і бачу Росса, який колінкує по синьо-білій кахельній плитці. Він підводить погляд. Кліпає. Сіпається.

І моя голова така зайнята іншими думками, що я не добираю нічого кращого, ніж мовити:

— Ти мені лестиш. Досить було б просто привітатися.

* * *

— Кет.

Голос у нього ламається, наче в моєму імені два склади. Тоді Росс підводиться, і я розумію, що між нами по підлозі розкидані уламки білого фарфору.

— Тобі допомогти?

— Я сам згодом розберуся.

Він переступає через скалки і зупиняється за фут від мене. Усмішка в нього така сама натягнута, як і моя.

— Як там, у Лос-Анджелесі?

— Спекотно.

Щиколотки пальців у нього побіліли.

— Як поїздка?

— Нормально. Довга.

Я не розумію, чому мені так важко говорити. Не розумію, навіщо ми намагаємося вести цю дурну розмову. Росс такий самий, але й інший. Як і будинок. Обличчя в нього бліде, мішки під очима обважніли відтоді, як знімалися репортажі, вони вже не пурпурові, а чорні. Щетина темна, волосся неохайне, мов він забагато разів запускав пальці в шевелюру.

До того ж Росс, як мені здається, трохи постарів, але це його не псує. Принаймні попсувало не так, як зникнення Ель. Навколо болотяно-карих, зі срібними прожилками очей побільшало зморщок, обличчя схудло. Я замислююсь, чи усмішка в нього така сама кривувата, чи заступає трохи ліве ікло за боковий різець. І миттю відводжу очі.

— Кажуть, повертатися завжди найважче, — мовить Росс.

— Ага.